

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΕΠΕΑΕΚ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Το επόμενο θέμα είναι πολύ σημαντικό. Μας απασχολεί πάρα πολύ, μόνο ως προφήτες όμως μπορούμε να λειτουργήσουμε. Έχει σχέση με τη "Βιωσιμότητα των Έργων". Εισηγητής ήταν ο κ. Σοφούλης, ο οποίος δυστυχώς δεν μπόρεσε να παραστεί. Επομένως, θα ακούσουμε πρώτα τον κ. Βουδούρη και μετά τον κ. Τζεκάκη.

Κύρια εισήγηση: Κωνσταντίνος Βουδούρης

Είναι γεγονός ότι μέχρι σήμερα όλες οι συζητήσεις οι οποίες γίνονται αφορούν κυρίως την εκτέλεση των έργων, ίσως επειδή αυτό είναι το φλέγον, αλλά το πιο σημαντικό, πιστεύω, ζήτημα είναι και η βιωσιμότητα τους μετά τη λήξη τους. Είπε το πρωί ο κ. Καζάκος ότι μέχρι το 2000 υπάρχουν χρήματα. Συγκεκριμένα, μέχρι 31 Δεκεμβρίου του '99 υπάρχουν χρήματα και νομίζω ότι μπορούν να αναλωθούν στο να αναλάβουμε και να φέρουμε εις πέρας κάποιες δράσεις που θα αναμορφώσουν, θα εκσυγχρονίσουν και θα αλλάξουν τη μορφή των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Τι γίνεται μετά το 1999, τι γίνεται το 2000; Να σας πω την κατάσταση πώς έχει αυτήν τη στιγμή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το Πανεπιστήμιο Αθηνών είχε προσωπικό στις βιβλιοθήκες, μιλάμε για 45-46 Βιβλιοθήκες κατ' ουσίαν, το οποίο δεν υπερέβαινε τα 20-25 άτομα συνολικά. Από το 1996 άρχισαν οι προσλήψεις προσωπικού, όπως το διεχώρησε ο κ. Τζεκάκης, προσωπικού του Έργου και όχι προσωπικού των Βιβλιοθηκών. Αυτό το προσωπικό υποτίθεται ότι έπρεπε να εργάζεται αποκλειστικά για το Έργο. Τουλάχιστον οι συμβατικές μας υποχρεώσεις είναι ακριβώς αυτές, ότι παίρνουμε προσωπικό για να κάνει μια συγκεκριμένη δουλειά, έτσι όπως ακριβώς περιγράφεται στο αντίστοιχο τεχνικό δελτίο.

Πλην όμως, οι ανάγκες μας αυτήν τη στιγμή μας οδηγούν στη λογική του να έχουμε αυτό το προσωπικό ουσιαστικά για να λειτουργεί τις Βιβλιοθήκες, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι το 2000, εάν δεν υπάρχει η δυνατότητα να διατηρηθεί αυτό το προσωπικό, να παραμείνει στις Βιβλιοθήκες, φοβάμαι πολύ ότι οι Βιβλιοθήκες αυτές τις οποίες σήμερα φτιάχνουμε θα κλείσουν. Υπάρχουν δύο λύσεις ή δύο προτάσεις ή δύο σκέψεις προς αυτήν τη λογική.

Η μία είναι να υπάρξει κάποια πίεση ήδη από τώρα, να ξεκινήσει να δημιουργείται κάποια πίεση προς την πλευρά αυτών που πρόκειται να πάρουν αποφάσεις. Πιστεύω ότι είναι ένα θέμα το οποίο θα έπρεπε να φτάσει να συζητηθεί στη Σύνοδο των Πρυτάνεων και η Σύνοδος των Πρυτάνεων να

πιέσει το Υπουργείο για το τι πρόκειται να συμβεί, ποια θα είναι η πολιτική βούληση της Κυβέρνησης σχετικά με το προσωπικό αυτό, εάν δηλαδή το προσωπικό θα έπρεπε να διατηρηθεί, αν θα πρέπει να αντικατασταθεί, τέλος πάντων αν θα πρέπει να λειτουργούν ή όχι οι βιβλιοθήκες μετά το 2000.

Και το δεύτερο είναι -και νομίζω έχει μεγαλύτερη σχέση με την πραγματικότητα, αν και είναι φοβερά δύσκολο- να εξετάσουμε το κατά πόσο θα μπορούσαν οι βιβλιοθήκες από μόνες τους να πουλήσουν υπηρεσίες, ούτως ώστε να μπορέσουν με τα χρήματα τα οποία θα κερδίζουν -δε μιλάω για κέρδος, μιλάω για έσοδα- με τα χρήματα λοιπόν τα οποία θα έχουν ως έσοδα από την παροχή υπηρεσιών να μπορέσουν να συντηρήσουν το προσωπικό τους. Και νομίζω ότι αυτό είναι κάτι το οποίο μπορεί να γίνει μέσω του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας.

Βέβαια, όταν σκεφτόμαστε για πώληση υπηρεσιών, αυτό αυτόματα είναι αντίθετο με τη λογική της δωρεάν εκπαίδευσης. Έχω την εντύπωση όμως ότι είναι διαφορετικό η δωρεάν παιδεία και διαφορετικό η δωρεάν πληροφόρηση. Και η μεν δωρεάν παιδεία είναι κάτι το οποίο εφαρμόζεται, νομίζω, εκτός από την Ελλάδα σε αρκετές χώρες του κόσμου, η δε δωρεάν πληροφόρηση νομίζω ότι μόνο στην Ελλάδα εφαρμόζεται. Και, εν πάση περιπτώσει, δεν είναι δυνατόν να πληρώνει το σύνολο του ελληνικού λαού τη χρήση υπηρεσιών που γίνεται μονάχα από μια μεμονωμένη μερίδα. Ή αν θέλετε όχι τη χρήση, τη σπατάλη υπηρεσιών.

Για παράδειγμα, μπορούμε να πούμε ότι μέχρι ένα ποσό φωτοτυπιών θα είναι δωρεάν ή θα είναι με μια χαμηλή χρέωση, και από 'κει και πάνω θα υπάρχει μια διαφορετική χρέωση. Νομίζω ότι αυτό κάνουν και αρκετά πανεπιστήμια των ΗΠΑ αλλά και της Ευρώπης. Επιπροσθέτως, μια λύση που εμείς ήδη συζητάμε είναι να υπάρξουν smart cards στις συναλλαγές των χρηστών...

(Αλλαγή κασέτας - μικρό κενό)

Κ. ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ (συνεχίζει): ... προς 5.000 δρχ., μια το χρόνο. Αντίλαμβάνεστε τι έσοδο θα σήμαινε το συγκεκριμένο ποσό για τον Ειδικό Λογαριασμό και κατ' επέκταση για τις βιβλιοθήκες, ούτως ώστε να μπορούν οι βιβλιοθήκες να καλύψουν τις ανάγκες τους, κυρίως σε προσωπικό.

Εκείνο το οποίο έχω παρατηρήσει μέχρι στιγμής είναι ότι δυστυχώς οι βιβλιοθήκες δεν έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν ούτε τις τρέχουσες ανάγκες τους αυτή τη στιγμή. Υπάρχουν Βιβλιοθήκες στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, και μάλιστα σύγχρονες, καινούργιες Βιβλιοθήκες, οι οποίες δημιουργήθηκαν πρόσφατα, οι οποίες έχουν λειτουργικά έξοδα και στα λειτουργικά έξοδα δε συμπεριλαμβάνω φυσικά φως, τηλέφωνο και άλλες ανελαστικές δαπάνες. Λειτουργικά έξοδα εννοώ τη συντήρηση των συσκευών, τα αναλώσιμα και, εν πάση περιπτώσει, εργασίες καθημερινές, όπου τα λειτουργικά έξοδα υπερβαίνουν κατά πολύ τον προϋπολογισμό ή τα χρήματα που διατίθενται από τα Τμήματα του Πανεπιστημίου. Άρα, κατά συνέπεια, ή θα πρέπει να αυξηθούν - προφανώς με κάποια πίεση- οι προϋπολογισμοί για

κάθε Βιβλιοθήκη ή θα πρέπει κάθε Βιβλιοθήκη να εξασφαλίσει δικούς της πόρους. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΕΤΡΙΑ: Το λόγο έχει ο κ. Τζεκάκης.

Συμπληρωματική εισήγηση: Μιχάλης Τζεκάκης

Το θέμα της βιωσιμότητας είναι πραγματικά ένα καίριο και καινό θέμα που πρέπει να μας προβληματίζει όλους, γιατί το 1999 είναι πάρα πολύ κοντά. Και πραγματικά είναι δραματικό το ερώτημα τι γίνεται μετά. Έχω να θίξω δύο μόνο σημεία, τα οποία νομίζω ότι είναι πάρα πολύ σημαντικά. Το ένα είναι ότι διαβλέπω έναν κίνδυνο που έχουμε κι έναν μεγάλο πειρασμό στον οποίο έχουν πέσει πάρα πολλές βιβλιοθήκες.

Έχω την αίσθηση ότι, εξαιτίας του ΕΠΕΑΕΚ και της ευφορίας των χρημάτων και των χρηματοδοτήσεων που έχουμε, μας έχει πιάσει ένας νεοπλουτισμός. Αγοράζουμε πράγματα τα οποία ίσως δε χρειαζόμαστε. Και δεν κάνουμε ποτέ το τραγικό, το δραματικό ερώτημα τι πρέπει να πάρω που να είναι εντελώς αναγκαίο, που πραγματικά θα με απογειώσει; Φοβάμαι ότι έχουμε πέσει σ' αυτόν τον πειρασμό και παίρνουμε Mercedes, για να πάμε στο μπακάλι να πάρουμε αγγούρια και ντομάτες, που θα μπορούσαμε να πάμε με τα πόδια.

Το δεύτερο σημείο που ήθελα να θίξω είναι ότι ένα καίριο και δραματικό θέμα είναι να φτιάξουμε υπηρεσίες και οι υπηρεσίες αυτές να φανούν. Η βιβλιοθήκη πρέπει να αποδείξει την ύπαρξη της. Δεν είναι κάτι αυτονόητο, έχω κουραστεί να το λέω. Εάν λοιπόν με τη βοήθεια του ΕΠΕΑΕΚ φτιάξουμε υπηρεσίες και η ακαδημαϊκή κοινότητα αισθανθεί ότι πραγματικά κάτι άλλαξε στη ζωή τους, ότι αποκτούν εργαλεία που είναι απαραίτητα, βασικά για τη διδασκαλία τους, για την ερευνά τους, εγώ είμαι πάρα πολύ αισιόδοξος. Τότε θα έχουμε δίπλα μας την ακαδημαϊκή κοινότητα, και μπορεί η ακαδημαϊκή κοινότητα να φτάσει να κλείσει το πανεπιστήμιο. Αλλά αυτό πρέπει να το νιώσει. Δε μπορεί η ακαδημαϊκή κοινότητα να κινητοποιηθεί για κάτι το οποίο δεν πιστεύει.

Αυτά λοιπόν τα δύο σημεία ήθελα να πω για τη βιωσιμότητα. Πρώτον, αποφυγή του νεοπλουτισμού. Φοβάμαι ότι έχουμε πέσει στον πειρασμό. Και δεύτερον, να φτιάξουμε υπηρεσίες που να μουν στη ζωή της ακαδημαϊκής κοινότητας και να καλύπτουν πραγματικές και όχι νεοπλουτικές ή φανταστικές ανάγκες.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστώ πολύ τον κ. Τζεκάκη. Λογικά η διαδικασία προέβλεπε συζήτηση πρώτα των μελών του panel. Αν είστε πολύ σύντομος, κ. Ζάχο, θα σας δώσω το λόγο. Αλλιώς, προτιμώ να τον δώσω κάτω.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Γ. Κ. ΖΑΧΟΣ

Θα είμαι. Απλά, αισθάνομαι τον πειρασμό, διότι μπήκαν διάφορα ζητήματα εδώ πέρα τα οποία είναι πάρα πολύ σημαντικά και δεν μπορούμε να τα λέμε έτσι τόσο εύκολα. Η τοποθέτηση του κ. Τζεκάκη με βρίσκει απολύτως σύμφωνο και πιστεύω ότι πραγματικά η βιβλιοθήκη πρέπει να αποδεικνύει, και να το αποδεικνύει καθημερινά, ότι πραγματικά είναι η καρδιά του ιδρύματος και να το δείχνει αυτό με τις υπηρεσίες της, με το ενδιαφέρον και των εργαζομένων, με όλα αυτά που θέτουν αυτό που λέμε "Βιβλιοθήκη". Που σημαίνει ότι όταν θα γίνει συνείδηση ότι χωρίς καρδιά υπάρχει θάνατος, σημαίνει ότι θα στερηθεί και η βιβλιοθήκη.

Αυτό που, βέβαια, με βρίσκει παντελώς αντίθετο είναι η τοποθέτηση του κ. Βουδούρη και οφείλω να το ομολογήσω δημόσια. Πράγματι, υπάρχουν στιγμές στη βιβλιοθήκη, π.χ. η φωτοτύπηση, που πραγματικά θα πρέπει να βάζεις να πληρώσει ο άλλος τη σελίδα. Αλλά αυτό εδώ πέρα το έσοδο, αν θέλετε, είναι ένα ελάχιστο κομμάτι. Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της Μεγάλης Βρετανίας, απ' ό,τι ξέρετε ή όσοι έχετε τις εμπειρίες του εξωτερικού, πράγματι χρεώνουν τις on-line αναζητήσεις, που εσύ έχεις κόστος που προέρχεται εξατομικευμένα για το συγκεκριμένο άτομο. Στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων έχουμε δρομολογήσει και εφαρμόζουμε διαδικασίες χρέωσης για συγκεκριμένα πράγματα. Το ποσό που μπορείς να εισπράξεις από αυτές τις διαδικασίες είναι ελάχιστο και μπορεί να σου καλύψει τα αναλώσιμα του φωτοτυπικού σου.

Αυτό τώρα που έβαλε ο κ. Βουδούρης ουσιαστικά ανατρέπει την έννοια της βιβλιοθήκης και πάμε σε μια φιλελευθεριοποίηση και μια ιδιωτικοποίηση των πάντων, το οποίο για εμένα είναι πρωτοφανές! Ακόμα και να μπούμε σ' αυτή τη λογική ότι θα έχουμε τη βιβλιοθήκη, μπήκες μέσα, πάρε smart card. Τα smart card ας μην αναφέρουμε ποιοι τα προωθούν και πώς τα προωθούν κλπ. Είναι ένα άλλο θέμα, δεν είναι επί του παρόντος. Για το όνομα του Θεού! Να αρχίσουμε τώρα, δηλαδή, να χρεώνουμε, δανείστηκες το βιβλίο, τόσο; Νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικό αυτό το ζήτημα. Δεν είναι επί του παρόντος να το αναλύσουμε, αλλά ένιωσα την ανάγκη να δηλώσω δημόσια την αντίθεση μου σ' ένα σκεπτικό που βλέπει τη βιβλιοθήκη σε μια επιχείρηση. Από τη στιγμή που μπήκες, θα δώσεις 5 χιλιάδικα για smart card, θα δώσεις 10 γιατί ανέπνευσες, 40 γιατί κάθισες.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Κλαυδόπουλος έχει το λόγο.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Ι. ΚΛΑΨΟΠΟΥΛΟΣ

Δυο πραγματάκια μόνο σε σχέση με τους προηγούμενους ομιλητές. Κατ' αρχήν συμφωνώ απόλυτα με την τοποθέτηση του κ. Τζεκάκη για τις νέες υπηρεσίες. Και μιλάμε για νέες υπηρεσίες, φαντάζομαι, πληροφόρησης. Αυτές οι νέες υπηρεσίες μπορεί και πρέπει να είναι δωρεάν μέχρις ενός σημείου. Δηλαδή, συμφωνώ και με τον κ. Βουδούρη. Δεν μπορούμε να μιλάμε ιδιαίτερα για δωρεάν παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης προς τα έξω, άλλο πιθανό έσοδο προς τους εξωτερικούς φορείς. Ειδικά εμείς, τα περιφερειακά πανεπιστήμια, προσβλέπουμε να έχουμε ένα σημαντικό έσοδο από την πα-

ροχή τέτοιων πληροφοριών σε βιομηχανία ή άλλους φορείς που, για να πάρουν αυτή την πληροφορία, πρέπει να κατέβουν στην Αθήνα.